

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta (HE 127/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpidealoite TPA 32/2023 vp Sara Seppänen ps ym. Toimenpidealoite kaivosmineraaliveron tason korotuksesta

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 50/2025 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- veroasiantuntija Suvi Soppi, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Laura Puro, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Valtteri Klemetti, Verohallinto
- tutkimuspäällikkö Olli Ropponen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- kunnanjohtaja Timo Kurula, Kittilän kunta
- kaupunginjohtaja Tom Simola, Paraisten kaupunki
- kunnanjohtaja Jari Rantapelkonen, Sodankylän kunta
- kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, Sotkamon kunta
- erityisasiantuntija Pekka Montell, Suomen Kuntaliitto
- veroasiantuntija Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

- veroasiantuntija Saara Hietanen, Finnwatch ry
- toiminnanjohtaja Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry
- johtava veroasiantuntija Tomi Viitala, Keskuskauppakamari
- ympäristöpäällikkö Antti Heikkinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- johtoryhmän jäsen, johtaja Martti Sassi, Outokumpu Oyj
- toimitusjohtaja Matti Hietanen, Suomen Malmijalostus Oy - Finnish Minerals Group
- toimitusjohtaja Jani Lösönen, Agnico Eagle Finland Oy

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Keminmaan kunta
- Kainuun liitto
- Keski-Pohjanmaan liitto
- Lapin liitto
- Lapin Kauppakamari
- Luonnonvarakeskus
- Geologian tutkimuskeskus GTK
- Veronmaksajain Keskusliitto ry
- Tapojärvi Oy

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivosmineraaliverolakia.

Esityksen mukaan lain liitteessä lueteltujen metallisten kaivosmineraalien veroa korotettaisiin nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verohallinto vahvistaisi nykyistä vastaavasti kullekin metallille vuosittain verotusarvon kaivosmineraaliveron verotusarvojen perusteena sovellettavista hintatiedoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa määriteltyjen maailmanmarkkinahintaa tai muuta julkista hintatietoa kuvastavien hintalähteiden perusteella. Muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä.

Kaivosten niin sanotut sivuvirrat suljettaisiin kaivosmineraaliveron ulkopuolelle tietyin edellytyksin. Tästä aiheutuva verotuoton aleneminen otettaisiin huomioon metallisista kaivosmineraaleista kannettavan arvoperusteisen veron korotuksessa.

Ehdotetut veronkorotukset lisäisivät kaivosmineraaliveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 70 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa muutoksia ei tehtäisi. Koska kaivosmineraalivero kannetaan kalenterivuoden pituiselta verokaudelta jälkikäteen verokautta seuraavana vuonna, korotuksista kertyisi verotuottoa vuodesta 2027 alkaen.

Kaivosmineraaliveron korotuksista kertyvä tuotto kohdennettaisiin kokonaisuudessaan valtiolle. Korotusten jälkeen kaivosmineraaliveron tuotto jakautuisi veronsaajille siten, että valtio saisi 80

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

prosenttia ja kaivosten sijaintikunnat 20 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta, jolloin kaivoskuntien kokonaisuudessaan saamat kaivosmineraaliverotulot pysyisivät korotusten jälkeen euroääräisesti suurin piirtein vuoden 2025 tasolla.

Lain liitteeseen, jossa määritellään arvon perusteella verotettavat metalliset kaivosmineraalit, ehdotetaan lisättäväksi rauta ja platinaryhmän metalleihin kuuluva rodium, koska näitä todennäköisesti ryhdytään louhimaan ja rikastamaan Suomessa tämän vuosikymmenen aikana.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys lisäisi valtion ja kuntien kaivosmineraaliverotuloja vuodesta 2027 alkaen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026. Uusia kaivosmineraaliveron tuoton jako-osuuksia sovellettaisiin kuitenkin vasta verokaudelta 2026 kertyvään kaivosmineraaliveron tuottoon.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 32/2023 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selvittääkseen kaivosveron nostamisesta aiheutuvat hyödyt ja haitat.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassaan sekä vuosien 2025—2028 ja 2026—2029 julkisen talouden suunnitelmista käymissään neuvotteluissa sopimat yhteensä 70 miljoonan euron korotukset kaivosmineraaliveroon julkisen talouden vahvistamiseksi. Lisäksi tavoitteena on kaivosmineraaliveron veroperusteita tarkentamalla vähentää kaivosmineraaliverosta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Metallimalmien arvorajaltia ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Teollisuusmineraalien määräraajaltia ehdotetaan korotettavaksi 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta malmia tai hyötykiveä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kaivosten niin sanotuista sivuvirroista eli sellaisista louhitun malmin sisältämistä kaivosmineraaleista, joita ei oteta talteen tai tuoteta kaivoksesta lainkaan, ei jatkossa pääsääntöisesti tarvitsisi suorittaa veroa. Veron suorittamisvelvollisuus tällaisista kaivosmineraaleista syntyisi jatkossa ainoastaan siinä tapauksessa, että niitä ryhdyttäisiin myöhemmin ottamaan talteen tai tuottamaan rikastushiekasta. Koska sivuvirtojen veron ulkopuolelle rajaaminen hyödyttää metallikaivoksia, siitä aiheutuva verotuottomenetykset on otettu huomioon metallimalmien arvorajaltin verotason korotuksessa 0,2 prosenttiyksikön suuruisella korotuksella.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että veron suorittamisvelvollisuus teollisuusmineraaleista syntyisi jatkossa malmin tai hyötykiven nostoajankohtana nykyisen louhinnan ajankohdan sijaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Lain liitteeseen, jossa määritellään arvon perusteella verotettavat metalliset kaivosmineraalit, ehdotetaan lisättäväksi rauta ja platinaryhmän metalleihin kuuluva rodium. Lisäksi lakiin ehdotetaan eräitä teknisluonteisia tarkennuksia.

Antamassaan lausunnossa (PeVL 50/2025 vp) perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos valiokunnan verotusarvojen määräytymisestä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Kaivosmineraalivero on otettu Suomessa käyttöön vuoden 2024 alusta ja tuolloin hallituksen esitykseen on kirjattu lain tavoitteeksi ottaa huomioon kaivoslaissa tarkoitettujen kaivosmineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina ja ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus niiden käytöstä (HE 281/2022 vp).

Veronkorotuksen suuruus

Esityksessä veronkorotuksen arvioidaan lisäävän kaivosmineraaliveron tuottoa noin 70 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa veromuutosta ei tehtäisi. Verotuotto kasvaa ensimmäisen kerran vuonna 2027. Veroa maksetaan tuolloin niistä kaivosmineraaleista, joita koskeva veron suorittamisvelvollisuus syntyy vuoden 2026 aikana. Veronkorotuksen on arvioitu pienentävän kaivosyritysten verotettavaa tuloa ja vähentävän yhteisöveron tuottoa arviolta noin 13 miljoonalla eurolla. Veromuutoksen julkista taloutta vahvistavan vaikutuksen on esityksessä arvioitu siten olevan noin 57 miljoonaa euroa.

Kaivosyhtiöt ovat maksaneet kaivosmineraaliveroa ensimmäisen kerran maaliskuussa 2025. Kaivosmineraaliveron tuotto verokaudelta 2024 on ollut yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Esitettyjen veronkorotusten myötä kaivosmineraaliveron taso suurin piirtein kolminkertaistuu nykyisestä.

Esityksessä on arvioitu, että kaivosyritysten mahdollisuudet siirtää vero kaivostuotteiden hintoihin riippuvat siitä, kuinka altista tuotanto on kansainväliselle kilpailulle ja että valtaosa kaivosmineraaliverorasituksesta jäisi kaivostoimialan maksettavaksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa useat tahot ovat suhtautuneet ehdotettuun veronkorotukseen kriittisesti. Korotuksen on nähty muun muassa lyhentävän kaivosten elinkaarta, heikentävän kaivosteollisuuden kilpailukykyä ja vaarantavan investointeja. Kuulemisessa on kritisoitu myös kaivosmineraaliveron nykyistä rojaltiperusteista mallia ja esitetty tilalle niin sanottua hybridimallia, jossa vero muodostuisi osaksi rojaltiperusteisesti ja osaksi voittoverona. Hybridimallin etuna on pidetty muun muassa sitä, että voittovero-osuus huomioisi myös toiminnan kannattavuuden. Eräät kuultavista ovat pitäneet esityksessä ehdotettua veronkorotusta perusteltuna.

Asiantuntijakuulemisessa on kritisoitu myös sääntelyn ennakoimattomuutta ja tuotu esille myös samaan aikaan vireillä oleva kaivosten sähköveron korotuksen yhteisvaikutus kaivostoimialalle. Valiokunta korostaakin verotuksen ennakoitavuuden merkitystä ja sitä, että useiden samaan toimialaan kohdistuvien veromuutosten yhteisvaikutus tulisi ottaa huomioon muutoksia harkittaessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta on arvioinut ehdotettua verokorotusta perustuslain 15 §:ssä turvatus omaisuudensuojan ja 18 §:n mukaisen elinkeinovapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta toteaa, että ehdotettava sääntely muodostuu hallituksen esityksessä kuvattujen tietojen valossa merkittäväksi, olemassa olevaan elinkeinotoimintaan kohdistuvaksi veronkorotukseksi, sekä katsoo, ettei sitä näin ollen voida pitää ongelmattomana perustuslaissa turvatus omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden kannalta. Kaivosyritysten kannattavuus riippuu monista seikoista ja elinkeinotoimintaan liittyy yrittämisen vapauden piiriin kuuluva riskin ottaminen. Perustuslakivaliokunta viittaa saamaansa selvitykseen, jonka mukaan kaivosyritysten on mahdollista sopeuttaa toimintaansa ja sillä tavoin pienentää kielteisiä vaikutuksia liiketoiminnan kannattavuuteen, sekä katsoo, että kokonaisuutena arvioiden sääntely veron määrästä ei muodostu sillä tavoin kohtuuttomaksi, että sääntely olisi omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden kannalta sääätämisyjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmallista (PeVL 50/2025 vp, kappale 16).

Perustuslakivaliokunta korostaa lausunnossaan kuitenkin, että lainmuutoksen vaikutuksia tulee seurata tarkoin ja toteaa, että jos valiokunnan saamasta selvityksestä poiketen nimenomaisesti veronkorotuksesta johtuisi kaivostoiminnan kannattamattomuus siten, etteivät kaivosyritykset pysty sopeuttamaan toimintaansa, valtioneuvoston on syytä ryhtyä toimenpiteisiin sääntelyn muuttamiseksi (PeVL 50/2025 vp, kappale 17).

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettua kaivosmineraaliveron korotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta korostaa kaivosmineraaliveron korottamisen tavoitteena olevaa julkisen talouden vahvistamista. Perustuslakivaliokunnan tavoin valiokunta kuitenkin pitää tärkeänä seurata lainmuutoksen vaikutuksia. Jos veronkorotuksesta johtuisi kaivostoiminnan kannattamattomuus siten, etteivät kaivosyritykset pysty sopeuttamaan toimintaansa, valtioneuvoston on syytä ryhtyä toimenpiteisiin sääntelyn muuttamiseksi.

Valiokunta toteaa yleisesti eri veromallien osalta, että voittoveromallien etuna voidaan pitää sitä, että niillä on pienempi vaikutus kaivosyritysten kannattavuuteen. Nykyisen rojalittyyppisen kaivosmineraaliveron on puolestaan katsottu vastaavan tavoitteeseen kerätä yhteiskunnalle korvaus Suomen kallioperästä louhituista uusiutumattomista kaivosmineraaleista.

Valtion vuoden 2026 talousarviota koskevan budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin sisältyy merkintä kaivosmineraaliveron jatkovalmistelusta, jossa todetaan muun muassa, että osana selvitystä hallitus selvittää toteutusmallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö valmistelee hallituksen arvioitavaksi mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta siten, että malli olisi mahdollista saattaa voimaan jo vuoden 2027 alusta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Veron määräytyminen

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta arvioi kaivosverolain veron määräytymistä koskevaa sääntelyä perustuslain 81 §:n 1 momentin kannalta ja toteaa käsityksensä, että sillä, että laissa on ilmaistava verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet, tarkoitetaan, että lain sanamuodon

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

perusteella on oltava ennakoitavissa, mitkä oikeustoimet synnyttävät verovelvollisuuden ja mikä on veron suuruus (PeVL 50/2025 vp, kappale 6).

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että kaivosmineraaliverolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hintatietojen lähteet säädetään lain 4 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Koska hintatietojen lähteisiin liittyy tosiasiallisesti veron määrään vaikuttavia valinnanvaraisia elementtejä, ne jättävät harkintavaltaa valtioneuvostolle kaivosmineraaliveron verotusarvon määrittelyssä käytettävien viitehintojen valinnan suhteen. Näin ollen myös ehdotettu 5 § jättää veron suuruuden perusteiden määräytymisen sillä tavoin avoimeksi ja epämääräiseksi, ettei ehdotettava lain tasoinen sääntely täytä perustuslain 81 §:n 1 momentin vaatimusta veron suuruuden perusteiden säätämisestä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotusta on välttämätöntä muuttaa niin, että verotusarvon määräytymisestä säädetään nyt ehdotettua merkittävästi täsmällisemmin laissa. Tällainen muutos on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan muutos olisi toteutettavissa esimerkiksi lisäämällä lain liitteeseen nykyisen kaivosmineraaliveron verotusarvojen perusteena sovellettavista hintatiedoista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n kaltaista sääntelyä verotusarvon perusteena sovellettavasta hintatiedosta (PeVL 50/2025 vp, 7 kohta).

Perustuslakivaliokunnan esittämän valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen johdosta valiokunta ehdottaa arvon perusteella verotettavien kaivosmineraalien eli metallimalmien verotusarvojen perusteena sovellettavia hintatietoja koskevan sääntelyn lisättäväksi lain liitteeseen. Lisäksi valiokunta ehdottaa lain 4 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan asetuksenantovaltuuden sijasta lain liitteeseen.

Rodium

Esityksessä on ehdotettu rodiumin lisäämistä lain liitteeseen. Saadun selvityksen mukaan rodiumilla käydään toistaiseksi niin vähäisissä määrin maailmanlaajuisia kauppaa, että sille ei tällä hetkellä ole määriteltävissä riittävällä tavalla luotettavaa ja vertailukelpoista kansainvälistä markkinahintaa osoittavaa hintalähdettä. Rodiumia ei myöskään tällä hetkellä louhita Suomessa eikä louhinnan ja jalostuksen mahdollisuuksista tai aloittamisesta ole saatavilla tarkempia tietoja. Tämän vuoksi Rodium ehdotetaan poistettavaksi hallituksen esityksessä ehdotetusta lain liitteestä.

Kaivosmineraaliveron tuoton jakosuhte

Voimassa olevan kaivosmineraaliverolain 9 §:n mukaan valtion jako-osuus kaivosmineraaliverosta on 40 prosenttia ja kaivoksen sijaintikunnan osuus 60 prosenttia.

Esityksessä ehdotetaan, että kaivosmineraaliveron korotuksista kertyvä tuotto kohdennetaan kokonaisuudessaan valtiolle. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla kaivosmineraaliveron säädettyjä jako-osuuksia siten, että korotusten jälkeen 80 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta tuloutetaan valtiolle ja 20 prosenttia kaivosten sijaintikunnille, jolloin kaivoskuntien kokonaisuudessaan saamat kaivosmineraaliverotulot pysyisivät korotusten jälkeen euromääräisesti suurin piirtein vuoden 2025 tasolla. Esityksessä on arvioitu, että kaivoskuntien saamat kaivosmineraaliverotuotot olisivat muutoksen jälkeenkin yhteensä noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Kun-

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

tien saamasta kaivosmineraaliverotuotosta noin 85 prosenttia ohjautuu neljälle suurimmalle kaivoskunnalle eli Sotkamon, Sodankylän, Keminmaan ja Kittilän kunnalle. Suurten kaivoskuntien lisäksi kaivosmineraaliverotuloja saisivat hieman alle 20 muuta kaivoskuntaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kaivoskunnat ja muut alueelliset toimijat ovat vastustaneet esityksessä ehdotettua jakosuhteen muutosta. Verotuoton ohjaamista kaivoskunnille on pidetty tärkeänä kaivosten sosiaalisen hyväksyttävyyden vuoksi ja tuotu esille myös se, että kaivoskuntien vastuu ympäristöstä ja infrastruktuurista tulee ottaa kokonaisuudessa huomioon.

Valiokunta korostaa ehdotetun kaivosmineraaliveron korotuksen julkista taloutta vahvistavaa tavoitetta ja pitää sinällään perusteltuna sitä, että voimassa olevassa laissa määriteltyä jakosuhdetta muutetaan. Valiokunta katsoo kuitenkin, että paikallisen hyväksyttävyyden varmistamiseksi korotuksen jälkeisestä kaivosmineraaliveron tuotosta 30 prosenttia on perusteltua ohjata kaivosten sijaintikunnille ja 70 prosenttia valtiolle, ja ehdottaa tätä koskevaa muutosta hallituksen esityksen mukaiseen ehdotukseen.

Saadun selvityksen mukaan valiokunnan ehdottama muutos lisäisi kaivoskunnille ohjautuvia kaivosmineraaliverotuottoja yhteensä noin 10 miljoonaa euroa vuodessa, jolloin kaivoskuntien saamat kaivosmineraaliverotuotot olisivat yhteensä noin 30 miljoonaa euroa vuodessa hallituksen esityksessä todetun 20 miljoonaa euron sijaan. Vastaavasti ehdotetusta veronkorotuksesta kohdistuisi valtiolle 60 miljoonaa euroa hallituksen esityksessä todetun 70 miljoonan euron sijaan. Kokonaisuudessaan valtiolle ohjautuva vuotuinen kaivosmineraaliverotuotto olisi arviolta noin 75 miljoonaa euroa. Muutos verotuotoissa näkyy ensimmäisen kerran vuonna 2027, jolloin maksetaan veroa niistä kaivosmineraaleista, joita koskeva veron suorittamisvelvollisuus syntyy vuoden 2026 aikana.

Toimenpidealoite

Valiokunta ehdottaa toimenpidealoitteen hylkäämistä ottaen huomioon, että esityksessä ehdotetaan kaivosmineraaliveron korottamista.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

4 §. Verotusarvot. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan asetuksenantovaltuuden sijasta lain liitteeseen.

9 §. Tilittäminen veronsaajille. Valiokunta ehdottaa lain 9 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen muuttamista siten, että jatkossa valtion jako-osuus kaivosmineraaliverosta olisi 70 prosenttia nykyisen 40 prosentin sijaan ja kaivoksen sijaintikunnan jako-osuus olisi 30 prosenttia nykyisen 60 prosentin sijaan. Soveltamissäännöksen mukaan uusia jako-osuuksia sovellettaisiin hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla vasta verokaudelta 2026 ja sitä myöhemmiltä verokausilta kertyvään kaivosmineraaliveron tuottoon.

Lain liite. Valiokunta ehdottaa lain liitettä muutettavaksi siten, että siitä käy ilmi paitsi arvon perusteella verotettavat kaivosmineraalit myös niiden verotusarvon perusteena sovellettavat hinta-

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

tiedot. Liitteessä esitetyt hintatiedot vastaavat kromia lukuun ottamatta niitä hintatietoja, jotka on tarkoitettu sisällytettäväksi esityksen johdosta annettavaan, vuoden alusta voimaan tulevaan asetukseen. Verrattuna voimassa olevaan asetukseen lain liitteeseen lisättäisiin hintalähde raudalle, tarkennettaisiin litiumin hintalähteen aikaväliä sekä muutettaisiin kromin verotusarvon perusteena olevaa hintalähdettä.

Kromin verotusarvo määritellään kaivosmineraaliverolain 4 §:n 1 momentin toissijaisen määrittäytymisen kautta eli vastaavan tuotteen kansainvälisten päivittäisten markkinahintatietojen tai vastaavien muiden julkisten hintatietojen perusteella. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan eri ferrokromilaaduista maailmassa yleisimmin voidaan arvioida tuotettavan ferrokromia, jonka kromisisältö on 50 prosenttia. Tämän kromipitoisuuden Euroopan markkinoita kuvaava hintatieto (MB-FEC-0024) on ollut käytettävissä kevästä 2024 lähtien ja hintatietoa olisi perusteltua soveltaa jatkossa kromin verotusarvon perusteena. Valtiovarainministeriön mukaan uuden hintalähteen mukaiset ferrokromin hinnat ovat matalampia kuin nykyisin, joten muutoksesta aiheutuisi muutaman miljoonan euron vähennys kromin hinnasta kertyvään verotuottoon tuoreimpien hintatietojen perusteella.

Raudan verotusarvon hintatietona käytettäisiin Fastmarkets-hintaraportoinnin kuumavalssatulle kelalle päivittäin ilmoittamaa Pohjois-Euroopan markkinan viitehintaa (MB-STE-0028). Valtiovarainministeriö on tuonut esille sen, ettei rautaa tällä hetkellä louhita Suomessa, vaan sen louhinnan on arvioitu alkavan aikaisintaan tämän vuosikymmenen aikana. Siten ehdotettua hintatietoa ei voida arvioida suomalaisen tuotannon kannalta ja raudan verotusarvon määräytymistä tulee seurata ja arvioida sen myötä, kun louhinta Suomessa käynnistyy.

Rodium ehdotetaan poistettavaksi esityksen mukaisesta lain liitteestä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 127/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 32/2023 vp.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaivosmineraaliverolain (314/2023) 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 9 § ja liite sekä lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

2 §

Verovelvollisuus

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua verovelvollista ei ole, verovelvollinen on liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta se, joka toimittaa kaivosmineraalin rikastettavaksi, ja muiden kaivosmineraalien osalta se, joka tuottaa kaivosmineraalia.

3 §

Veron suorittamisvelvollisuus

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy:

- 1) liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta sen ajankohdan perusteella, jona kaivosmineraali toimitetaan ensimmäisen kerran rikastettavaksi; ja
- 2) muiden kuin liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta sen ajankohdan perusteella, jona louhittu kaivosmineraali nostetaan.

Veron suorittamisvelvollisuutta ei kuitenkaan synny sellaisesta kaivosmineraalista, joka louhitaan kaivoksessa, jossa ei oteta talteen tai tuoteta kyseistä kaivosmineraalia ja josta ei myöskään toimiteta kyseistä kaivosmineraalia muualle talteen otettavaksi tai tuotettavaksi.

3 a §

Veron suorittamisvelvollisuus eräissä tilanteissa

Jos sellainen liitteessä tarkoitettu kaivosmineraali, josta ei 3 §:n perusteella ole suoritettu veroa ensimmäisen rikastukseen toimittamisen ajankohtana, kuitenkin myöhemmin otetaan talteen, veron suorittamisvelvollisuus syntyy sen ajankohdan perusteella, jona rikastushiekka toimitetaan uudelleen rikastettavaksi.

Jos sellaista muuta kuin liitteessä tarkoitettua kaivosmineraalia, josta ei 3 §:n perusteella ole suoritettu veroa nostojajankohtana, kuitenkin ryhdytään myöhemmin tuottamaan, veron suorittamisvelvollisuus syntyy sen ajankohdan perusteella, jona kaivosmineraalia ryhdytään tuottamaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

4 §

Verotusarvot

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista hintatiedoista säädetään liitteessä.

5 §

Veron määrä

Liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien vero on 2,5 prosenttia kaivosmineraalin sisältämän metallin verotusarvosta.

Muiden kuin liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien vero on 0,60 euroa tonnilta malmia tai hyötykiveä.

Sellaisille kaivosmineraaleille, joista veron suorittamisvelvollisuus syntyy 3 §:n 1 momentin perusteella, veron määrä lasketaan liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta ensimmäisen kerran rikastukseen toimitetun kaivosmineraalin metallipitoisuuden perusteella ja muiden kaivosmineraalien osalta nostetun määrän perusteella. Sellaisille kaivosmineraaleille, joista veron suorittamisvelvollisuus syntyy 3 a §:n perusteella, veron määrä lasketaan liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta uudelleen rikastettavaksi toimitetun rikastushiekan sisältämän aiemmin verottamattoman kaivosmineraalin metallipitoisuuden perusteella ja muiden kaivosmineraalien osalta sen malmin tai hyötykiven määrän perusteella, josta tuotetaan kaivosmineraalia.

9 §

Tilittäminen veronsaajille

Valtion jako-osuus kaivosmineraaliverosta on 70 prosenttia ja kaivoksen sijaintikunnan osuus 30 prosenttia. Jos kaivos sijoittuu useamman kuin yhden kunnan alueelle, osuus jaetaan suhteessa sijaintikuntien osuuteen kaivoksen alueen pinta-alasta. Sijaintikunta ja pinta-ala määräytyvät kaivoslainsäädännössä tarkoitettussa lainvoimaisessa luvassa tarkoitettun sijaintikunnan ja kaivoksen alueen pinta-alan perusteella lukuun ottamatta apualueen pinta-alaa.

Verontilitykseen kaivoksen sijaintikunnalle ja valtiolle sovelletaan, mitä verontilityslaisissa (532/1998) säädetään lukuun ottamatta verontilityslain 4, 5 ja 5 a §:ää, 6 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 3 lukua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen 9 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta verokaudelta 2026 ja sitä seuraavilta verokausilta kertyvään kaivosmineraaliveron tuottoon.

Ennen tämän lain voimaan tuloa louhittujen muiden kuin liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta veron suorittamisvelvollisuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 3 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Liite

Arvon perusteella verotettavat kaivosmineraalit ja niiden verotusarvojen perusteena sovellettavat hintatiedot¹

1) Hopea (Ag), jonka hintatietona käytetään London Bullion Market -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

2) Kulta (Au), jonka hintatietona käytetään London Bullion Market -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

3) Koboltti (Co), jonka hintatietona käytetään London Metal Exchange -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

4) Kromi (Cr), jonka hintatietona käytetään ferrokromin hintaa, joka on laskettu Fastmarkets-hintaraportoin viikoittain ilmoittaman 50 prosenttia kromia sisältävän ferrokromin Euroopan markkinan spot-hinnan ylä- ja alarajan keskiarvona;

5) Kupari (Cu), jonka hintatietona käytetään London Metal Exchange -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

6) Rauta (Fe), jonka hintatietona käytetään kuumavalssatun kelan hintaa, joka on laskettu Fastmarkets-hintaraportoin päivittäin ilmoittaman kuumavalssatun kelan Pohjois-Euroopan markkinan viitehinnan perusteella;

7) Litium (Li), jonka hintatietona käytetään luvulla 0,028 jaettuna hintaa, joka on laskettu Fastmarkets-hintaraportoin viikoittain ilmoittaman 6 prosenttia litiumoksidia sisältävän spodumeenirikasteen Kiinan markkinan spot-hinnan vaihteluvälin ylä- ja alarajan keskiarvona;

8) Nikkeli (Ni), jonka hintatietona käytetään London Metal Exchange -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

9) Lyijy (Pb), jonka hintatietona käytetään London Metal Exchange -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

10) Palladium (Pd), jonka hintatietona käytetään London Bullion Market -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

11) Platina (Pt), jonka hintatietona käytetään London Bullion Market -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa;

~~Rodium (Rh)~~

12) Uraani (U), jonka hintatietona käytetään Commodity Exchange -hyödykejohdannaispörssin päivittäistä päätöshintaa;

13) Sinkki (Zn), jonka hintatietona käytetään London Metal Exchange -metallipörssin päivittäistä päätöshintaa.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja tuottoon perustuvasta verosta siten, että mallin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuoden 2027 alusta.

¹ Jos hintatieto on ilmaistu ulkomaan rahassa, se on verotusarvoa määritettäessä muunnettava euroiksi kunakin hintatiedon ajankohtaa vastaavan Euroopan keskuspankin julkaiseman valuuttakurssin mukaan. Jos Euroopan keskuspankin julkaisemaa valuuttakurssia ei ole saatavilla kyseisenä ajankohtana, käytetään viimeisintä saatavilla olevaa valuuttakurssia.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Helsingissä 2.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Lauri Lyly sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp
Vastalause 1

Vastalause 1 /vihr

Perustelut

Kaivosmineraaliveron tarkoituksena on varmistaa, että arvokkaiden uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä jää nykyistä suurempi korvaus suomalaisille. Kaivosvero on ollut Suomessa kansainvälisesti poikkeuksellisen matala.

Vihreät kannattaa kaivosveron korottamista. Hallituksen esittämä korotus jää kuitenkin liian maltilliseksi. Suomessa on yhä varsin matala kaivosvero ja kaivosveroon jää yhä korotusvaraa. Ehdotamme, että kaivosveroa korotetaan niin, että sillä saavutettaisiin 150 miljoonan euron lisäiset verotulot hallituksen esitykseen verrattuna.

Kaivosveron korotus parantaisi julkisen talouden tilaa, vähentäisi kaivostoiminnan ympäristölle aiheuttamaa kuormitusta sekä kannustaisi kiertotalouteen.

Hallitus on myös rajaamassa kaivosten sivuvirrat kaivosveron ulkopuolelle. Vihreät ei kannata kaivosten sivuvirtojen poisrajaamista. Muutos nostaa kynnystä hyödyntää kaikkia louhittavia mineraaleja. Luonnonvarojen tehokkaan käytön, kiertotalouden, omavaraisuuden ja ympäristön näkökulmasta kaivetusta maa-aineksesta tulisi talteenottaa ja hyödyntää mineraalit mahdollisimman laajasti.

Valiokunnan mietinnössä ehdotettua kaivosveron hybridimallia ei tule edistää. Nykyinen veromalli perustuu siihen, että Suomen maaperästä kaivetuista mineraaleista tulee maksaa korvaus suomalaisille ja tästä periaatteesta tulee pitää kiinni. Hybridimallin verotuotto valtiolle olisi epävarmaa. Se mahdollistaisi myös verosuunnittelun, joka lisäisi entisestään verotuoton epävarmuutta.

Kaivosmineraaliveron tuoton jako-osuudet tulee säilyttää hallituksen esityksen mukaisina. Tällöin verotuotto jakautuisi veronsaajille siten, että valtio saisi 80 prosenttia ja kaivosten sijaintikunnat 20 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta, jolloin kaivoskuntien kokonaisuudessaan saamat kaivosmineraaliverotulot pysyisivät korotusten jälkeen euromääräisesti suurin piirtein vuoden 2025 tasolla. Tämä on julkisen talouden vahvistamisen näkökulmasta perusteltu ratkaisu, joka turvaa myös kuntien yhdenvertaisen kohtelun.

Kaivosveron korotuksen lisäksi kaivosjätteelle tulisi asettaa jätevero. Suomen jätteistä peräti 76 prosenttia syntyy kaivosteollisuudesta, mutta kaivosjätteestä ei makseta jäteveroa. Kaivosjätteen jätevero kannustaisi ottamaan kaivannaisista tehokkaammin kaikki arvomineraalit talteen, käyttämään säästäviä louhintamenetelmiä sekä hyödyntämään myös muut nostetut maa- ja kiviainekset. Näin se ohjaisi kaivostoimintaa kiertotalouden suuntaan.

Jätettä syntyy kaivostoiminnassa niin paljon, että pienikin jätevero kaivostoiminnalle auttaisi myös vahvistamaan julkista taloutta. Suomen Luonnonsuojeluliiton mukaan maltillinen jätevero voisi tuottaa valtiolle vuosittain jopa lähes 100 miljoonaa euroa verotuloja.

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp
Vastalause 1

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään yksi lausuma, (Vastalauseen lausumaehdotus)

että valiokunnan lausumaehdotus hylätään,

että valiokunnan mietinnöstä VaVM 27/2025 vp poistetaan näin kuuluva perusteluteksti:

"Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö valmistelee hallituksen arvioitavaksi mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja nettotuoton verosta siten, että malli olisi mahdollista saattaa voimaan jo vuoden 2027 alusta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa lausumaa.", ja

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 3, 5 ja 9 § muutettuina seuraavasti: (Vastalauseen muutosehdotukset)

3 §

Veron suorittamisvelvollisuus

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy:

- 1) liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta sen ajankohdan perusteella, jona kaivosmineraali toimitetaan ensimmäisen kerran rikastettavaksi; ja
- 2) muiden kuin liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien osalta sen ajankohdan perusteella, jona louhittu kaivosmineraali nostetaan.

~~Veron suorittamisvelvollisuutta ei kuitenkaan synny sellaisesta kaivosmineraalista, joka louhitaan kaivoksessa, jossa ei oteta talteen tai tuoteta kyseistä kaivosmineraalia ja josta ei myöskään toimiteta kyseistä kaivosmineraalia muualle talteen otettavaksi tai tuotettavaksi.~~

5 §

Veron määrä

Liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien vero on 5,28 prosenttia kaivosmineraalin sisältämän metallin verotusarvosta.

Muiden kuin liitteessä tarkoitettujen kaivosmineraalien vero on 1,76 euroa tonnilta malmia tai hyötykiveä.

(3 mom. kuten VaVM)

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp
Vastalause 1

9 §

Tilittäminen veronsaajille

Valtion jako-osuus kaivosmineraaliverosta on **80 prosenttia** ja kaivoksen sijaintikunnan osuus **20 prosenttia**. Jos kaivos sijoittuu useamman kuin yhden kunnan alueelle, osuus jaetaan suhteessa sijaintikuntien osuuteen kaivoksen alueen pinta-alasta. Sijaintikunta ja pinta-ala määräytyvät kaivoslainsäädännössä tarkoitetussa lainvoimaisessa luvassa tarkoitetun sijaintikunnan ja kaivoksen alueen pinta-alan perusteella lukuun ottamatta apualueen pinta-alaa.

(2 mom. kuten VaVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kaivosjätteen jäteveron laatimiseksi.

Helsingissä 2.12.2025

Saara Hyrkkö vihr

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp Vastalause 2

Vastalause 2 /vas

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivosmineraaliverolakia. Esityksen mukaan lain liitteessä lueteltujen metallisten kaivosmineraalien veroa korotettaisiin nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä. Kaivosten niin sanotut sivuvirrat suljettaisiin kaivosmineraaliveron ulkopuolelle tietyin edellytyksin. Tästä aiheutuva verotuoton aleneminen otettaisiin huomioon metallisista kaivosmineraaleista kannettavan arvoperusteisen veron korotuksessa. Ehdotetut veronkorotukset lisäisivät kaivosmineraaliveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 70 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa muutoksia ei tehtäisi.

Esitys on oikean suuntainen. On hyvä, että kaivosveron tasoa korotetaan nykyisestä. Nykyinen kaivosmineraalivero on tasoltaan liian matala, ottaen huomioon, että kaivokset käyttävät raaka-aineenaan uusiutumattomaa kansallisvarallisuutta. On reilua, että kaivosyritykset maksavat veron muodossa käyttämästään raaka-aineesta, joka voidaan louhia maaperästämmme vain kerran. Kaivokset kuormittavat ympäristöä ja siksi on välttämätöntä, että arvokkaiden uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä jää nykyistä suurempi korvaus suomalaisille. Ilman riittävää kaivosverotusta uhkana myös on, että hyvin matalapitoiset ja heikot mineraaliesiintymät avataan. Tällöin kaivosjätettä ja jätevesiä syntyy paljon suhteessa tuotettuun malmimäärään, ja haitallisia ympäristövaikutuksia luontoon ja erityisesti vesistöihin aiheutetaan hyötyihin nähden kohtuuttomasti.

Teollinen rakennemuutos aiheuttaa maametallien kasvavaa kysyntää ja Suomi on kaivosteollisuudelle houkutteleva maa. Kansainvälisesti vertailtuna Suomen nykyinen kaivosmineraaliveron taso on hyvin matala ja veromuutos tuo Suomen verotason lähemmäs verrokkimaita. Eri maiden houkuttelevuutta kaivosinvestointien kohteena vuosittain tutkiva Fraser Institute julkaisi tuoreimman tutkimusraporttinsa kesällä 2025, sen mukaan Suomi on investointien houkuttelevuudessa kärkisijalla eli maailman houkuttelevin kaivosinvestointikohde. Veron korotus voi aiheuttaa haasteita joillekin toimijoille ja se voi heikentää Suomen houkuttelevuutta todennäköisesti hieman, mutta se ei poista maaperään ja yhteiskuntaan liittyviä alan vetovoimatekijöitä.

Nykyisellään sivuvirrat kuuluvat kaivosveron piiriin. Kaivosveron korotuksen yhteydessä hallitus on rajaamassa kaivosten sivuvirrat kaivosveron ulkopuolelle. Tähän sisältyy ongelmia. Sivuvirtojen verottomuudella voi olla epäsuotuisia vaikutuksia kiertotalouden näkökulmasta. Käytännössä nykyisin metallimalmikaivoksissa täytyy analysoida myös malmien sisältämät muiden metallien pitoisuudet sekä teollisuusmineraalit ja näiden sivuvirtojen osalta on maksettu veroa. Hallituksen esityksen mukaan sivuvirtojen sulkeminen pois veron piiristä hyödyttää niitä kaivoksia, joissa malmin louhintamäärät ovat suuria suhteessa malmin sisältämän metallin arvoon. Kaivosveron korotuksen tasoon sivuvirtojen poisjättäminen ei vaikuta, koska hallituksen esitys perustuu euro-määräiseen veronkorotustavoitteeseen. Tästä syystä metallimalmien arvorajaltia on korotettu 0,2 prosenttiyksikköä sivuvirtojen poissulkemisesta aiheutuvan verotuottomenetyksen korvaamiseksi. Sivuvirtojen sisällyttäminen veron piiriin voi kannustaa minimoimaan ja mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään sivuvirtoja. Kaivosmineraaliveron poistaminen kaivosten sivuvir-

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp
Vastalause 2

roilta voi haitata kaivosten kiertotalouden edistämistä ja siten myös resurssien tehokasta ja ympäristön kannalta kestäväää käyttöä. Sivuvirtojen määrän vähentäminen ja tätä kautta jätteen synnyn välttäminen on ympäristön kannalta tärkeää. On huomattava, että sivukivi on eri asia kuin sivuvirta, sivukivi ei nykyisinkään kuulu kaivosveron piiriin.

Valtion vuoden 2026 talousarviota koskevan budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin sisältyy merkintä kaivosmineraaliveron jatkovalmistelusta, jossa todetaan muun muassa, että osana selvitystä hallitus selvittää toteutusmallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja nettotuoton verosta. Mietinnössään valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö valmistelee hallituksen arvioitavaksi mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja nettotuoton verosta siten, että malli olisi mahdollista saattaa voimaan jo vuoden 2027 alusta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa lausumaa. Valiokunnan lausuma on ongelmallinen, eikä sitä tulisi hyväksyä.

Suomessa kaivosveron toteutusmalliksi valittiin alun perin rojaltimalli, koska sen nähtiin toteutuvan parhaiten veron käyttöönnotolle määritettyä tavoitetta tuottaa yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus ainutkertaisten kaivosmineraalien käytöstä. Veromalli vastaakin hyvin tähän tavoitteeseen etenkin, kun rojaltilin taso nyt nostetaan vastaamaan paremmin kansainvälistä normia. Rojalitityyppinen kaivosmineraalivero tuottaa yhteiskunnalle korvauksen kaikista kaivosyhtiön hyödyntämistä uusiutumattomista kaivosmineraaleista. Nettotuloon perustuvat kaivosveromallit taas tuottavat yhteiskunnalle tuloja vasta siinä vaiheessa, kun kaivosyhtiön kirjanpidollinen tulos on noussut voitolliseksi. Nettotuloon perustuva vero on myös altis kansainvälisten kaivosyhtiöiden aggressiivisille verojärjestelyille, joiden avulla tulosta voidaan keinotekoisesti näyttää ulkomaille, jolloin vältetään Suomessa syntyneestä tuloksesta maksettu vero. Rojaltimalli on toteutukseltaan yksinkertainen, sen synnyttämät verotuotot ovat helpohkosti arvioitavissa eikä siihen liity samanlaista voitonsiirtoriskiä kuin nettotulopohjaisiin kaivosveroihin. Veromallin vahvuudet puoltavat sen säilyttämistä nykyisellään.

Suomella ei ole öljyä, mutta arvokkaat mineraalit ovat ainutkertaista kansallisvarallisuuttamme. Suomen maaperä on mineraaleiltaan poikkeuksellisen rikas. Tätä kansallisvarallisuutta tulisi käyttää fiksusti ja ylisukupolvisesti oikeudenmukaisella tavalla. Norjassa osa öljytuloista on rahastoitu ja rahastojen varat sijoitettu. Öljyrahaston markkina-arvo on vuosikymmenten saatossa kasvanut valtavaksi ja sen tuotoilla voidaan rahoittaa yhteiskunnan tarpeita. Suomen tulisi ottaa mallia Norjan öljyrahastosta ja ohjata osa kaivosveron tuotosta rahastoon. Näin kaivannaisverosta syntyvää rahaa laitettaisiin poikimaan ja hyödyttämään myös tulevia sukupolvia.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan lausumaehdotus hylätään,

että hyväksytään kaksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp
Vastalause 2

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että kiertotalouden edistämiseksi hallitus valmistelee sivuvirtojen palauttamisen kaivosveron piiriin.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus perustaa Norjan öljyrahaston tyyppisen kansallisen kaivannaisrahaston, johon osa kaivannaisverotuotosta ohjataan.*

Helsingissä 2.12.2025

Hanna Sarkkinen vas